

Zuzana Formanová:

Pronikání neindoevropských lexikálních jednotek do španělštiny

(Posudek oponenta diplomové práce)

Předkládaná diplomová práce se zabývá neindoevropskou složkou španělské slovní zásoby, její historií i současností. Popis pronikání neindoevropských slov do španělštiny je začleněn do obecnějšího rámce přijímání cizích slov do španělského systému. Jedná se o velmi důkladnou, materiálově založenou práci, která vedle tradičních přístupů (práce s etymologickými slovníky) pracuje i nejmodernějšími metodami (využívá např. počítačových korpusů).

Práce má pevnou a logickou strukturu. V první kapitole jsou krátce charakterizovány způsoby obohacování slovní zásoby; důraz se pochopitelně klade na cizí slova a jejich začleňování do systému. Druhá kapitola nejprve obecně a pak jednotlivě charakterizuje historické okolnosti umožňující vstup neindoevropských slov do španělštiny. Vymezuje, o které jazyky se bude zvlášť zajímat; jsou to zejména iberština, baskičtina, tartéština, feničtina, hebrejštiny, arabština, indiánské jazyky a některé další neindoevropské jazyky. V téže kapitole jsou stručně popsány jednotlivé etapy formování slovní zásoby španělštiny, pochopitelně zejména s ohledem na pronikání cizích vlivů. Třetí kapitola práce se pak podrobněji věnuje třem jazykovým skupinám, totiž indiánským jazykům, arabštině a judeošpanělštině, a na základě porovnání fonetických a jiných vlastností těchto jazyků a španělštiny ukazuje, v kterých jazykových jevech byla situace příznivá pro přijímání a v kterých nikoli. Jednotlivé vlivy na španělštinu jsou pak popsány na základě poznatků získaných ze sekundární literatury. Nejrozsáhlejší, čtvrtá kapitola obsahuje svého druhu etymologický slovník slov neindoevropského původu; slova jsou uspořádána podle jazyků a na základě zdrojů ze sekundární literatury je komentován jejich původ, historie a v určité míře i frekvence. Pátá kapitola se zabývá slovy přejatými prostřednictvím jiných jazyků a slovy se spornou etymologií. Poslední tištěná kapitola obsahuje závěry práce a statistiky. Touto kapitolou však práce nekončí – na příloženém CD čtenář nalezne další přílohy věnované sémantické distribuci arabismů, podrobné statistiky a tabulky a také podrobnější slovníky.

Úvodem svého hodnocení chci poznamenat, že jde o práci velmi důkladnou a poctivou. Z jejího tématu a materiálové povahy vyplývá, že autorka – vzhledem k tomu, že se jedná o diplomovou, nikoli doktorskou práci – se zaměří především na zpracování materiálu získaného ze sekundární literatury a že tedy práce těžko může obsahovat nějaké nové poznatky. Avšak i materiál a zdroje ze sekundární literatury lze zpracovat různě svědomitě – v našem případě je autorčin přístup velmi poctivý a důkladný a práce tak v ucelené a utříděné podobě přináší velké množství informací zpracované způsobem, jenž převyšuje obvyklé diplomové práce tohoto druhu. Oceňuji navíc, že autorka se důsledně ke svým zdrojům hlásí, třebaže někdy svými formulacemi („pro účely této kapitoly nám posloužilo dílo XY“) možná až zbytečně staví do pozadí svůj přínos; je totiž zřejmé, že množství přečtené literatury a především detailní práce s ní jsou na diplomovou práci neobvyklé.

Za druhý velký klad práce považuji snahu o využití korpusu CORDE pro stanovení prvních výskytů daného slova a jeho frekvence. Autorkou uváděné údaje jsou velmi

zajímavé; nic na tom nemění ani známý fakt, že – na rozdíl od synchronního korpusu CREA – měla metodika stanovená pro sestavování korpusu CORDE svá problematická místa, spočívající především v tom, že ne vždy byla do korpusu zařazena kritická vydání daného textu a že způsob přepisu slov je někdy problematický. Vzhledem k povaze jevu, který autorka v korpusu vyhledávala, by tyto skutečnosti neměly výsledné údaje nijak zvlášť ovlivňovat.

Drobným nedostatkem práce jsou občasné formulační a jazykové nepřesnosti (s. 24: *dialektická diferenciacie*, s. 112: *datумы*, s. 113: *interference na kastilštinu*) a chyby v interpunkci.

Náměty k obhajobě:

- Domnívám se, že při případné další práci na tomto tématu by mohla být věnována větší pozornost hláskové stavbě přejímaných slov a jejich konfrontaci se situací ve španělštině. Myslím, že i korpus by v tomto smyslu mohl dokumentovat, zda a jak se jednotlivá slova přizpůsobují španělskému systému.
- Při práci s korpusem je třeba mít na paměti, že se jedná o psané texty; nejednotnost přepisu ještě neetablovaných slov může vést k tomu, že je obtížné najít všechny výskyty hledaných slov.
- Na s. 29 autorka píše: „Podle očekávání se vývoj španělštiny v Mexiku, stejně jako v ostatních latinskoamerických zemích, ubíral jiným směrem než na Pyrenejském poloostrově.“ Jak se na základě popisu začleňování cizích slov do španělštiny obecně dívá na možnost predikce dalšího vývoje jazyka a jeho částí?

Na práci rovněž oceňuji grafické zpracování práce a rozsáhlou přílohu na CD.

Předloženou diplomovou práci plně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 18. května 2007

PhDr. Petr Čermák, Ph. D.

